

Izšla 10. in 25. dne v mesecu.

Pisni morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dot. organizacije.

Člani strokovnih organizacij, priključeni Strokovni komisiji za Slovenijo, dobivajo listi brezplačno.

Rekopis se ne vrača.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava
Ljubljana, poštni predal 290.

Čekovni račun št. 13.562,
Telefon Internurban št. 3478.

Aktivnost naših organizacij

Organizirano delavstvo se bori pod najtežjimi pogoji za svoje pravice

Dve leti se že bore svobodne delavske organizacije z vso energijo zoper vsemogoče poskuse, da se položaj delavstva potisne na položaj kitajskih kulijev. Delavske mezde so padle že tako globoko, da je v nevarnosti ne samo življenje delavca, temveč tudi splošnost. Kajti mesto zdravega pokolenja, ki bi nosilo naše narodno gospodarstvo, raste bolehen, slab, nerazvit rod, ki bo, ko bo moral pokazati vse svoje sile, polnil bolnice, ali pa umiral tuberkuložen in izhiran.

S to svojo borbo in akcijami smo sicer zainteresirali široko javnost za problem delavskih mezd, ki se morajo izboljšati.

Ali od tega še delavstvo ni bilo sito... Široka javnost simpatizira z delavstvom, se tu in tam oglašuje, da treba to vprašanje urediti, a v splošnem je ostalo pri simpatijah.

Vendar že to je dalo delavskim organizacijam večji razmah in sledila je sistematična akcija naših strokovnih organizacij. Savez Metaltskih Radnika je izvojeval poleg drugih zmag tri večje zmage. Eno v Osijeku, drugo v Zagrebu, tretjo v Štorkah, kjer je poleg vsega tudi zlo mil poskus podjetnikov, odstraniti od podpisa kolektivne pogodbe strokovno organizacijo. (O tem poročamo na drugem mestu.) Savez živilskih delavcev je izvršil grandiozno akcijo v Zagrebu, kateri so sledile pa druge akcije po drugih banovinah. (Tudi o tem poročamo pod rubriko »Strokovni vestnik«.) Savez lesnih delavcev je izvojeval z lepim uspehom borbo delavcev pri žagah v Gornjih Podgradcih. Savez rudarskih radnika v Srbiji vodi uporno borbo za izboljšanje položaja rudarskega delavstva v Srbiji. Veliko zborovanje vajencev v Ljubljani je pokazalo, da se tudi mladina zaveda nujnosti, stati v bojnih vrstah proletariata in z borbo, ker drugače ni mogoče, uveljaviti določila obrtnega zakona.

Naša velika poročevalska javna akcija, ki smo jo dosledno in uporno izvajali, je imela pozitiven uspeh. Že cela leta je naša javnost bila tendenciozno informirana o vsemogočih vesteh gospodarske krize. Vse tisto pisanje in vesti so imele smoter, da široko javnost opoči, da ji vlije v miselnost paniko, da bodo kapitalisti tako lažje izkoriščali ta položaj gospodarske krize in znižavali mezde itd. Ker v tako kalni vodi je lahko ribariti in klesati procenete iz gospodarske krize.

Delavske strokovne organizacije so odločno stopile v bran proti politiki znižavanja mezd. V najtežjih momentih, ko je zima in ko je na drugi strani tako velika brezposelnost, smo šli v boj. In povsod smo s svojo energijo in solidarnostjo želi uspehe. Pokazalo se je povsod prav jasno, da so ti uspehi z ene strani sad lastne borbene odločnosti, z druge strani pa simpatije široke javnosti, ki je zopet dajala moralno oporo in korajžo borečemu se delavstvu.

Izkušnje, ki smo jih nabrali v vseh teh slučajih, nam bodo dobra opora za vsake nadaljnje akcije, za vsako borbo na izboljšanje delavskega položaja.

In svobodne strokovne organizacije naj ne pozabijo, da je v aktiv-

Dne 5. maja 1935 bomo na voliških povedali, da smo, in da se morajo naše zahteve slišati in izvršiti! Glasovali bomo vsi za našo delavsko listo, ki si jo bomo postavili na naših delavskih konferencah! — Našo samozavest in naš MI mora videti 5. maja 1935 ves svet!

Zaposlitev vajencev

(Referat na vajeniškem shodu 17. februarja 1935 v Ljubljani.)

Dejstvo, da obrtniki mesto pomočnikov zelo radi zaposlujejo vajence, katerih delo je večinoma zastoj, je že davno znano. Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal že 15. januarja 1927 poseben odlok O. br. 1192-4, kateri vsebuje med drugim tudi sledeči dve odredbi:

»1. Trgovec sme imeti enega vajenca in na vsaka dva pomočnika še po enega vajenca več, skupno pa ne nad 3 vajence.

2. Obrtniški podjetnik sme zaposlovati 2 in na vsaka 2 pomočnika po 1 vajenca več.

Značilno pa je dejstvo, da se ta odlok sploh nikdar ni izvajal. Razmere so ostale slej ko prej iste.

Problem vajencev je ostal zlasti l. 1932 aktualen, ko je stopil v veljavo novi zakon o obrtnih od 5. novembra 1931. Nekaj paragrafov tega zakona, kateri se nanašajo na vajeniško vprašanje, navajamo doslovno sledeče:

»§ 257. Minister trgovine in industrije lahko v sporazumu z ministrom socialne politike in narodnega zdravja — po zaslišanju trgovskih, industrijskih, obrtnih in delavskih zbornic — z uredbo določi, v kakšnem razmerju imajo lahko lastniki obrtovo poedinih strok učence z ozirom na število pomočnikov...

§ 267. Učencu pripada po enem dovršenem letu učenja odškodnina za delo. Minister trgovine in industrije bo predpisal v sporazumu z ministrom socialne politike in

narodnega zdravja in po zaslišanju zbornic (obrtnih) in delavskih zbornic z uredbo posebne odredbe o najmanjših zneskih te odškodnine.

§ 294. Lastnik obrta je obvezan, da učence po položenem pomočniškem izpitu zaposli kot pomočnike za dobo 3 mesecev v svojem obrtu, ako to učence želi in je dolžan, da mu da najmanj ono plačo, ki jo je doslej imel.

Te zakonske odredbe se ravno tako nikdar niso izvajale in se tudi ne izvajajo. Ko je svoječasno Delavska zbornica v Ljubljani hotela sforsirati izvajanje teh zakonskih določb, je nastal velik hrup med obrtništvom, ki je imel za posledico — edino le zakonski predlog za spremembo obrtnega zakona, kar se bo najbrže izvršilo prej ali slej.

Paragrafa 267 in 294 se ne izvajata in tako vajenci ne prejemajo nobene plače. To velja za pretežno večino vajencev. Zanimivo je vprašanje, koliko je zaposlenih vajencev v Jugoslaviji, in kakšno je njihovo številično razmerje napram pomočnikom. V ta namen se lahko poslužimo statistike našega socialnega zavarovanja. V sledeči tabeli navajamo absolutno in relativno število vajencev pri posameznih okrožnih uradih po stanju meseca septembra 1934:

Okrožni uradi in privatne društvene blagajne v Jugoslaviji	I. merd. r. vajencev	Od teh je samo vajenk.	skupno število zavarov.	Od teh žensk zaposlenih	Število v. % vajencev	Prirast % a. u. sept. 1930 do sept. 1934
1. Banjaluka	1454	113	17475	1678	8,32	+0,58
2. Beograd	9099	1409	82044	19012	11,09	+2,96
3. Dubrovnik	1431	171	16463	3079	8,69	-0,36
4. Karlovac	1157	77	13046	3856	8,87	-2,00
5. Ljubljana	8246	2309	82995	30860	9,94	-2,89
6. Niš	4915	560	25462	4105	19,30	+5,95
7. Novi Sad	4952	708	26176	7061	18,92	+1,38
8. Osijek	5984	925	43061	10395	13,90	+2,72
9. Sarajevo	2637	518	27621	5232	9,55	+0,66
10. Skoplje	5086	353	27219	1935	18,69	+3,19
11. Sombor	3049	476	18872	5816	16,16	-2,64
12. Split	1364	349	16100	4499	8,47	+1,22
13. Subotica	4539	1486	18726	6854	24,00	+2,42
14. Sušak	805	53	13426	2753	6,00	-2,76
15. Tuzla	1665	135	13776	1498	12,09	-2,01
16. Vel. Bečkerek	4813	852	20037	5734	23,63	+3,37
17. Zagreb	7012	1524	71334	27387	9,83	+0,81
Skupno okrožni uradi	68208	12018	533835	141754	12,78	+0,95
18. Zagrebški »Merkur«	63	16	16980	4410	0,37	+0,46
19. Ljublj. Trg. boln. podp. dr.	958	420	7004	2844	13,68	+1,48
20. Beogradska Trg. Omladina	889	14	4383	482	20,28	+3,05
21. Priv. društvene blagajne	1910	450	28367	7736	6,73	+1,09
Središnji urad SUZOR-a	70118	12468	562202	149490	12,47	+4,12

Na vsak način je pa zanimivo relativno veliko število vajencev pri gotovih okrožnih uradih. Tako n. pr. odpade v Subotici in Velikem Bečkereku na 3 pomočnike 1 vajenc, dočim pri drugih okrožnih uradih na pr. pri Sušaku je odstotek vajencev kar štirikrat manjši.

Nadalje je zanimivo dejstvo, da je odstotek vajencev v zadnjih štiri-

nosti naraščajoča moč množic, da je aktivnost organizacij seme, da se širijo, da vse stopa pod njih prapor in da zmagujejo.

Zato strnite svoje vrste, da boste tvorili močno falango razredno zavednega proletariata!

rih letih izredno narasel. Pričakovati bi bilo ravno obratno. Tekom zadnjih štirih let je postala vojna generacija 1914—1918 produktivna, katera je pa številično slabejša. Z ozirom na to bi moral odstotek vajencev pasti. To se je pa zgodilo samo pri šestih okrožnih uradih. V splošnem to je pri večini okrožnih uradov je pa odstotek vajencev naraščal. V povprečnosti je narasel za +0,95%, kar je na vsak način zanimivo. To namreč pomeni, da so se tekom svetovne gospodarske krize odpuščali polnplačani delavci in se nadomeščali z vajenci. Največji prirast izkazuje okrožni urad Niš, to je za +5,95%.

Izborni proglaš vlade g. Jevtića

Beograd, 26. II. Danas je kraljevska vlada izdala slijedeći izborni proglaš:

Jugosloveni! Po ustavnim propisima ove godine obnavlja se narodno predstavništvo: senat in narodna skupština. Dopunski izbori za senat već su izvršeni 3. februara a izbori za narodnu skupštinu izvršit će se 5. maja o. g. Jugoslavenski narod prema tome pozvan je da 5. maja jasno i odlučno kaže svoju riječ koja se tiče budućnosti Jugoslavije i napretka cijele nacije. Naš ujedineni narod na svim stranama naše prostorne otadžbine mora biti do potpunosti svijestan velike odgovornosti, koja leži na njemu u ovome času južnoslavenske historije. Treba i ovom prilikom pokazati da će cijeli narod do posljednjega daha braniti i očuvati veliko djelo Tvorca Jugoslavije za koje je djelo On sa svoje strane prinio najveću moguću žrtvu — život Svoj. Smrt Viteškog Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja pokazala nam je šta je naša najsvetija dužnost, kako prema Uzvišenom Nasljedniku Njegovom tako i prema narodu i državi. Veliki Kralj poginuo je na braniku države i nacije. Stoga je dužnost svih sinova ove zemlje da stanu na taj isti branik i da obezbjede svetinju naše nacionalne budućnosti. Svako ustezanje i svako odricanje u izvršenju te prve dužnosti bit će neizmjerne nacionalni grijeh. Neka nitko ne pomisli da djelo narodnog ujedinjenja može i smije ma od koga i ma čime biti ugroženo ili oštećeno. Stoljeća stoje iza nas, stoljeća stoje ispred nas. More najbolje krvi je proliveno za Jugoslaviju i more krvi može biti još proliveno, ali Jugoslavija će ostati jedna, nedjeljiva i vječna. Jugosloveni! Kraljevina Jugoslavija predstavlja našu ostvareni nacionalni ideal u našoj nacionalnoj državi. Narodno jedinstvo i državna cjelina obezbjeđeni današnjim ustavnim poretkom neprikosnoven su načela unutrašnjeg državnog života, koja snažno podižu jugoslavensku naciju na visinu jedne solidarne cjeline. To jedinstvo i ta cjelina stoje iznad svakoga pojedinca i iznad svake političke partije, kao opće narodno dobro i kao velika narodna tekovina. Ustav kraljevine Jugoslavije pruža sve mogućnosti za savremenu organizaciju i snažan razvoj nacionalnog, socijalnog, privrednog i kulturnog života našega naroda. Mi stoga moramo nastojati da se u duhu načela ustava potpuno i što prije trajno organizira cjelokupni državni i narodni život. U nacionalnom sjedinjavanju između dva vijeka različita po političkim i socijalnim stremljenjima mi moramo čuvajući svoju naciju imati trezvenu glavu za sadašnjost i bistro oko za budućnost. U razboritom poštivanju prošlosti i svjetlih političkih predaja narodnih mi moramo odlučno odbaciti sve zablude, koje su nas razjedinala i koje su kočile napredak u našem javnom i nacionalnom životu. Teška je i opasna zabluda svih onih koji misle da se naš državni život može vratiti na početnu godinu našeg državnog i narodnog ujedinjenja. Zabluda je čerovati da se može preskočiti unazad čitavo jedno pokoljenje rodjeno i odraslo u ujedinjenoj Otadžbini! — Zar je moguće bez opasnosti za samu naciju organizirati naš javni život po načelu iz prošloga vijeka ili na plemenskoj ili pokrajinskoj ili vjerskoj podjeli? Ne, to više nije moguće! Mi odajemo iskreno i duboko priznanje bivšim političkim partijama za sve korisne napore i za ve njihove historičke zasluge, ali savremeni narodni život i budućnost njegova traže od nas šire poglede i veće zamahe. Rastrojene i pokrajinski razdvojene naše negdašnje političkepartije ne mogu više osigurati zdrav i napredan javni život. To je danas uvjerenje svega našega naroda. S tim uvjerenjem a za dobro i napredak domovine mi pozivamo sve Jugoslavene u istinsku službu Kralju i narodu, bez obzira na kojoj su se strani nalazili u našoj ranijoj političkoj podvojenosti. Mi hoćemo da okupimo sve stvaralačke snage ove zemlje u jednu liniju, u jedan nalet za nacionalnu državu. Jugosloveni! Nosilac zemaljske liste Bogoljub Jevtić, predsjednik ministarskog savjeta i ministar vanjskih poslova i svi kandidati na njegovoj listi odlučni su protivnici svih separatističkih, federalističkih ili prevratničkih težnja. Na tom putu mi ćemo ustrajati do kraja, odlučno i neodstupivo. Kraljevska vlada kojoj je na čelu nosilac naše zemaljske liste izradila je cio svoj radni program i pristupila njegovom izvođenju odlučno i brzo. Taj program obuhvata mnogobrojna pitanja od kojih ovisi opstanak i sigurnost kako zemljoradnika tako i zanatliji, kako industrijalca tako i trgovca, kako radnika tako i činovnika. Ekonomska i finansijska pitanja su životna pitanja današnjice. Kraljevska vlada će njima posvetiti najveće svoje staranje. Prve mjere već su poduzete. One sadrže: smanjenje zemljarine za 20 posto, smanjenje poreza, smanjenje taksa, smanjenje željezničkih tarifa, koncentraciju državnih i poludržavnih velikih nov-

čanih ustanova u cilju bolje podjele kredita i jačeg opticanja kapitala, smanjenje kamatne stope kod državnih i privatnih banaka, odlaganje plaćanja i smanjenje kamata kod zemljoradničkih dugova, jednu milijardu dinara osiguranog kredita za velike javne radove, podizanje puteva i izgradnju željeznica. Osim ovih mjera kraljevska vlada pristupit će izvodenju svog privrednog programa u cjelosti. Glavni cilj ovog programa jest oživjeti privredu i cjelokupnu radinost našeg naroda. Sadašnji naš privredni sistem treba bolje, razumnije, naprednije i pravičnije organizirati. Poljoprivreda je osnov našeg narodnog bogatstva. Od nje zavisi život najvećeg dijela našeg stanovništva i ona će stoga biti prva i glavna briga naših napora. Poljoprivredna kriza uzrok je opće privredne krize kod nas. Zavisnost i međusobna povezanost poljoprivrede, industrije, trgovine i zanatstva stvaraju neophodnost da se što prije postigne ravnoteža u cijenama i življa prodaja proizvoda svih ovih grana radinosti. Naše privredno i radničko zakonodavstvo mi moramo korjenito popraviti. Seljaku i radniku kao i zanatliji mora se osigurati opstanak i napredniji život. Sa njihovim podizanjem vezan je napredak i ostalih privrednih redova, o čijem razvoju moramo se isto tako brinuti. Zadržavanje je najbolji oblik seljake organizirane privrede i života. Mi ćemo osigurati puni razvoj zemljoradničkog zadrugarstva, koje mora ostati politički vjerski i plemenski neutralno. Uredjenjem banovina kao samoupravnih jedinica na osnovi široke narodne samouprave i dekoncentracije vlasti naš državnih organizam upotpunit će i ojačati svoje snage za sva ova naša skupna preguća a svim dijelovima narodnim omogućit će neposredno i sigurno staranje za njihov razvoj prema prilikama i potrebama njihovim. Osnovi dobre uprave zahtjevaju primjeran rad u državnoj i samoupravnoj administraciji i stručno sposoban a nacionalno ispravan činovnički kader. Naš ustrajni napor bit će upućen u tom pravcu. Dobro pravosuđe je temelj svake dobro uredjene države. Pravni poredak i zakonitost moraju biti u potpunosti osigurani. Opća i teška kriza nije samo u socijalnom i privrednom životu našem. Pometenost i zlo u savremenom društvu teško se osjećaju osobito u moralnom pogledu. Narodno prosvjećivanje, kulturno, moralno i fizičko podizanje cijelog našega naroda bit će sveta dužnost naša. Jugoslavienil Sedam odina će proteći dok naš ljubljani Mladi Kralj nasljednik velike jugoslavenske baštine, koju je ostavio Njegov Veliki Otac ispuni Svoje Kraljevsko punoljetstvo i uzme Kraljevsku vlast u svoje ruke. U tom cijelom vremenu više nego ikada svi napori i sva snaga cijeloga naroda moraju ići jednom jedinom cilju: potpunoj unutrašnjoj konsolidaciji nacionalnoj i političkoj naše države, općem blagostanju i napretku cijelog naroda i osiguranju velikih državnih i međunarodnih zadataka kraljevine Jugoslavije. Svetinja ovog zadatka i teret njegovog izvršenja leže na svijesti cjelokupnog jugoslavenskog naroda. Danas je više nego ikada u našoj historiji potreba nacionalne sloge osnov i bitni element za miran razvoj našeg narodnog života i osiguranje naše državne i nacionalne budućnosti. Zvijet, koji dugujemo Velikom Kralju Mučeniku, da ćemo čuvati i očuvati Jugoslaviju, može biti ostvaren samo tako ako cio jugoslavenski narod u svojoj najdubljoj svijesti bude uvjeren da se i kao pojedinac i kao cjelina dužan i šebi i svom životu i svojoj slobodi da čuva veliko djelo početo od Nemanjića i Tomislava pa kroz vjekovne žrtve i napore dovršeno najvećim Karagorgjevićem. Potrebno je da željezna volja i čelična odlučnost zavlada svim srcima svih sinova ove zemlje u potpunom uvjerenju da Jugoslavija mora biti sačuvana za dobro, za mir i za slobodu našeg naroda ali i za opće dobro i za opći mir. Ne podležite, ne sustati, ne zastati danas je najveći zakon našeg nacionalnog opstanka, naše slobode, naše državne nezavisnosti, jedinstva i tu cijela Jugoslavija sa uprtim očima u vrhove Oplenca mora stati kao jedan čovjek. Samo tako mi ćemo moći u nepokolebivoj slozi i velikom narodnom zamašu sačuvati ovu dragocjenu tekovinu naroda i njegovog Velikog Vodje Kralja Viteza. Samo tako mi ćemo uspjeti da Jugoslaviju načinimo unutra zdravom, sredjenom i snažnom a spolja poštovanom i od svakoga za prijatelja traženom. Jugoslavenil Mi vas pozivamo da dne 5. maja svi odlučno i složno izadjete na biralište i dadete svoj glas za listu čiji je nosilac Bogoljub Jevtić, predsjednik kraljevske vlade.

Beograd, 25. II. 1935.

Bogoljub Jevtić, predsjednik ministarskog savjeta i ministar vanjskih poslova i ostali ministri.

17. marca 1935 ob 20. uri
bo v dvorani Delavske zbornice
v Ljubljani
III. (30.) DELAVSKI
PROSVETNI VEČER
Nastopili bodo pevski zbori
»Svobode« Zalog, Dobrunje,
Ljubljana, zbor del. pevskega
društva »Cankar« in pevski septet
natakarjev. Peto bo 90 pevcev.
In sicer nekatere pesmi vsi kot en zbor, druge vsak zbor posebej.
Zbor ljubljanske »Svobode«
mešani zbor tokrat nastopi prvič kot najmlajši člen zborov
»Svobode«.
Pevovodja je s. Kristo Perko.
Ne pozabite in si pravočasno rezervirajte vstopnice.

PREGLED volitev obratnih (delavskih) zaupnikov v letu 1935

Tek. št.	Sedež podjetja	Naziv podjetja	izvoljenih zaupnikov				
			Skupaj zaup.	delci	plavi	beli	organiz. pripadnost
1	Celje	A. Westen, tov. emajl. posode	15	15	—	—	—
2	Celje	Celjska občina	3	3	—	—	—
3	Celje	»Metka«, tkalnica	5	—	—	—	5
4	Celje	Vehovar Fr., tovarna pohištva	1	1	—	—	—
5	Črna	Uprava veleposestev grofov Thurna	3	3	—	—	—
6	Domžale	Tovarne slannikov	4	—	—	4	—
7	Duplica	Remec, tovarna upog. pohištva	6	—	3	3	—
8	Dobrava	K. I. D. Elektrodna tovarna	6	5	1	—	—
9	Fala	Elektrarna	4	4	—	—	—
10	Guštanj	Jeklarna	6	6	—	—	—
11	Goričane	Združene papirnice	6	2	2	2	—
12	Goričane	Tvornica tanina	2	—	2	—	—
13	Hrastnik	Steklarna	10	9	1	—	—
14	Hrastnik	Kemična tovarna	5	1	2	—	2
15	Hrastnik	Trboveljska premogokopna družba	—	—	—	—	—
16	Jesenice	K. I. D.	16	9	3	4	—
17	Javornik	K. I. D.	11	7	1	3	—
18	Jurklošter	Tovarna lesnih izdelkov	3	—	—	—	3
19	Kranj	»Jugočeška«	15	6	3	6	—
20	Kranj	»Semperit«	6	6	—	—	—
21	Kranj	»Jugobruna«	13	10	3	—	—
22	Kranj	Tiskovno društvo	1	—	—	1	—
23	Kranj	»Tekstilindus«	6	2	2	2	—
24	Kočevje	»Triglav« tekst.	6	6	—	—	—
25	Ljubljana	Državna protezna delavnica	1	1	—	—	—
26	Ljubljana	»Zmaj«, tovarna galvan. elementov	3	—	—	3	—
27	Ljubljana	Strojne tovarne	6	4	2	—	—
28	Ljubljana	Tobačna tovarna	15	10	—	5	—
29	Ljubljana	Naglas, tovarna pohištva	3	3	—	—	—
30	Ljubljana	Pivovarna »Union«	6	6	—	—	—
31	Ljubljana	Drag. Hribar, pletil.	5	5	—	—	—
32	Ljubljana	Dravska radionica	1	—	—	1	—
33	Ljubljana	Willmann, strojno podjetje	1	1	—	—	—
34	Ljubljana	Mestna plinarna	3	—	—	—	3
35	Ljubljana	Mestni vodovod	1	—	—	—	1
36	Ljubljana	Mestni pogrebni zavod	1	—	—	—	1
37	Ljubljana	Mestni gradbeni urad	3	—	—	—	3
38	Ljubljana	Mestna glavnica	2	—	—	—	2
39	Ljubljana	Mestna elektrarna	2	—	—	—	2
40	Ljubljana	Mestna vrtarinja	3	—	—	—	3
41	Ljubljana	Mestna električna napeljava	5	—	—	—	5
42	Ljubljana	Mestno cestno nadzorstvo	6	—	—	—	6
43	Ljubljana	Mestna elektrarna, števci	1	—	—	—	1
44	Ljubljana	Javna kuhinja v Del. zbornici	1	1	—	—	—
45	Ljubljana	Nabavljalna zadruga	1	—	1	—	—
46	Ljubljana	Kavarna »Nebotičnik«	3	—	—	—	3
47	Ljubljana	»Metropol«, kavarna in hotel	3	—	—	—	3
48	Ljubljana	»Slon«, kavarna in hotel	3	—	—	—	3
49	Ljubljana	Buffet in restavracija Slamič	2	—	—	—	2
50	Ljubljana	»Emona«	3	—	—	—	3
51	Ljubljana	»Zvezda«	2	—	—	—	2
52	Ljubljana	»Union«	6	—	—	—	6
53	Ljubljana	Jakša & Co.	2	2	—	—	—
54	Lesce	Tovarna verig	5	5	—	—	—
55	Litija	Predilnica Mauthner	8	5	1	2	—
56	Maribor	Livarna in tovarna kovin	3	2	1	—	—
57	Maribor	Nabavljalna zadruga drž. žel.	1	—	1	—	—
58	Maribor	Freund W., tovarna usnja	5	5	—	—	—
59	Maribor	Hutter & drug. tekst.	18	17	1	—	—
60	Maribor	Zelenka & Co., tekst.	6	6	—	—	—
61	Maribor	Mariborska tekstilna tovarna	7	—	7	—	—
62	Maribor	Ehrlich, predilnica	11	11	—	—	—
63	Maribor	Rosenberg, mlin	2	2	—	—	—
64	Maribor	Roglič, čevlji. ind.	3	2	1	—	—
65	Maribor	»Unio«, kemična tovarna	3	3	—	—	—
66	Maribor	Avtobusno podjetje	3	—	—	1	—
67	Maribor	Mestno gradbeno podjetje	6	6	—	—	—
68	Maribor	Mestna plinarna	3	2	1	—	—
69	Maribor	Mestni pogrebni zavod	1	1	—	—	—
70	Maribor	Mestno električno podjetje	3	3	—	—	—
71	Maribor	Delavnica drž. žel.	6	—	6	—	—
72	Maribor	Jugotekstil	6	3	3	—	—
73	Maribor	Rosner, tekstilna tovarna	6	—	6	—	—
74	Maribor	Mariborska industrija svile	3	3	—	—	—
75	Maribor	»Zlatorog«	3	3	—	—	—
76	Maribor	Potočnik, mizarstvo	3	3	—	—	—
77	Maribor	Klančnik, mizarstvo	2	2	—	—	—
78	Maribor-Studenci	Bren, meh. tkalnica	3	—	3	—	—
79	Maribor	Doctor in drug	16	13	3	—	—
80	Maribor	Thoma K., tovarna svile	6	6	—	—	—
81	Maribor-Pobrežje	Thoma Karl, barvarna	3	3	—	—	—
82	Maribor	Nabavljalna zadruga drž. uslužb.	2	—	2	—	—
83	Moste	»Saturnus«	8	8	—	—	—
84	Moste	Kemična tovarna	4	4	—	—	—
85	Medvode-Goričane	Papirnica	7	3	—	4	—
86	Muta	Livarna	3	3	—	—	—
87	Muta	Zelezarna	4	4	—	—	—
88	Murska Sobota	Svetič, tovarna perila	4	4	—	—	—
89	Novo mesto	Povh Joško, tovarna perila	2	2	—	—	—
90	Nazarje-Mozirje	Uprava škof. posestev	4	—	—	4	—
91	Ortnek	Graščina O. Kosler	3	3	—	—	—
92	Otiški vrh	Ornik & Mitrovič, tekstil.	6	—	6	—	—
93	Petrovče	Keramična industrija	3	3	—	—	—
94	Ptuj	Tovarna usnja	4	4	—	—	—
95	Ptuj	Vindiš, žaga	1	1	—	—	—
96	Ptuj	Pletarna	1	1	—	—	—
97	Polzela	Tovarna pletenin	6	6	—	—	—
98	Prevalje	Tovarna lepenke grofa Thurna	3	—	—	3	—
99	Rimske Toplice	Tovarna predpasnikov	4	—	—	4	—
100	Ruše	Tovarna za dušik	5	5	—	—	—
101	Rogaška Slatina	Steklarna	6	6	—	—	—
102	Sladki vrh	Tovarna lepenke in papirnica	6	6	—	—	—
103	Slatina-Radenci	Zdravilišče	6	—	—	6	—
104	Slov. Bistrica	Stieger, tovarna bučnega olja	3	—	—	3	—
105	Slov. Bistrica	Banovinski kamenolom	3	—	—	3	—
106	Slov. Bistrica	Zugmayer & Gruber	5	5	—	—	—
107	Štore	Zelezarna	6	6	—	—	—
108	Štore	Šamotna tovarna	5	5	—	—	—
109	Škofja Loka	»Sešir«	6	—	—	6	—
110	Št. Vid nad Ljublj.	Erman & Arhar, tovarna pohištva	1	1	—	—	—
111	Št. Vid nad Ljublj.	»Stora«	5	—	—	5	—
112	Šoštanj	Woschnagg, tovarna usnja	6	6	—	—	—
113	Št. Vid nad Ljublj.	Beer, Hribernik, tekstil.	5	5	—	—	—
114	Tržič	»Peko«, tov. čevljev	6	1	—	5	—
115	Tržič	Moline Charles, tovarna lepenke	4	—	—	4	—
116	Tržič	Predilnica Glanzmann	16	10	1	5	—
117	Tržič	Aman, tovarna pohištva	1	1	—	—	—
118	Tržič	Ješe, čevljarna	1	1	—	—	—
119	Tržič	Gozdarski urad barona Borna	5	5	—	—	—
120	Tržič	Razboršek, čevljarna	3	3	—	—	—
121	Tezno pri Marib.	»Stora«, d. d.	3	—	—	3	—
122	Trbovlje	Cementarna	5	5	—	—	—
123	Tezno pri Marib.	»Kovina«	5	3	2	—	—
124	Tezno pri Marib.	»Teksta«	5	2	3	—	—
125	Tezno pri Marib.	Splošna stavb. družba	5	—	—	5	—
126	Vevče	Združene papirnice	7	3	—	4	—
127	Vič pri Ljubljani	Miklauc, tekstil.	2	1	1	—	—
128	Zirovnica	Kranjske deželne elektrarne	6	—	—	—	6

Skupaj 615 360 101 95 59

Teh 360 na rdečih listah izvoljenih zaupnikov pripada sledečim strokovnim organizacijam:

SMRJ	96
Splošna del. strok. zveza	237
Lesnim delavcem	10
Živilcem	6
Monopolcem	10
Zveza hišnih uslužbenecv	1

Te številke govore dovolj jasno in razločno, da se delavstvo zaveda svojega MI.

§ 219 Obrtnega zakona je pravomočen

Ko je izšel Obrtni zakon, je razposlala Zveza industrijev svojim članom okrožnico, da lahko delodajalci kljub predpisu § 219 Obrtnega zakona delavcem odtegujejo od plačila mezde za en teden znesek, ki ga je delavec prejel v tem tednu pri OUZI za hranarino. Delodajalci so se v veliki meri držali te okrožnice Zveze industrijev in so izplačevali delavcem v slučaju bolovanja le razliko med mezdo in hranarino. Proti temu je bila vložena tožba in je bilo v prvi instanci tožbi ugodeno. Ali v drugi instanci, ker je bila vložena pritožba, je bila razsodba razveljavljena. Vložil se je priziv na Stol sedmorice, ki je sedaj razsodil, da § 219 Obrtnega zakona drži.

Sodba se glasi:
III P 525-34
11
Rv 19-35-1

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Stol sedmorice oddelek B v Zagrebu kakor revizijsko sodišče je v nejavni seji pod predsedstvom kasacijskega sodnika dr. Depole, ob navzočnosti kasacijskih sodnikov dr. Kandiša, Pernuša, Bičiča in dr. Konde kakor sodnikov v pravni stvari tožeče stranke Črnol Kuzma, brusarča v Razvanju, zastopane po odvetniku dr. Avg. Reismanu v Mariboru, zoper toženo stranko »Kovina«, prvo Jugoslovansko metalurgično industrijo na Tezmem pri Mariboru, zastopano po dr. Boštjančiču Leopoldu, odvetniku v Mariboru, radi Din 699.24 s prip. vsled revizije tožeče stranke zoper sodbo okrožnega sodišča v Mariboru kot prizivnega sodišča od 3. 11. 1934, opr. št. Pl 847-34-3, s katero je bila na priziv tožene stranke spremenjena sodba sreskega sodišča v Mariboru od 14. 6. 1934, opr. št. III P 525-34-5

razsodil:

Reviziji se ugodi in se pobijana sodba tako spremeni, da se vzpostavi sodba sodišča prve stopnje. Tožena stranka je dolžna plačati v 15 dneh ogibom izvršne tožbe stranki na Din 100.— določene stroške postopanja na drugi in tretji stopnji.

Obrazložitev:

Upravičeno napada revizija prizivno sodbo kot pravno pogrešeno. Ko je stopil obrtni zakon v veljavo, se je vsled novele, odredene s členom 109 finančnega zakona za leto 1922-23, odstavek drugi § 1154 avstr. državnega zakonika glasil takole: Zneske, ki jih prejema namesčenec v času, ko je zadržan in sicer po podstavi javno pravnega zavarovanja, sme delodajalec v celoti odtegniti od plače. Navzlic temu pa je zakonodajalec prevzel v § 219 obrtnega zakona samo prvi odstavek § 1154 b odz. in to določeno. Že iz tega je zaključiti, ko ne gre domnevati, da zakonodajalec ne bi bil poznal odstavka drugega § 1154 b odz., da ni hotel, da naj določba odstavka 2 § 1154 b odz. velja tudi za pravno razmerje, ki ga je zakonodajalec uredil v §§ 206—251 odz. Razven tega je tudi v § 426 obrtnega zakona v odstavku 2 odredil, da zgube moč vsi drugi zakoni, ki se nanašajo na izvrševanje obrtov in del, ali uravnavajo razmerje, v kolikor spadajo pod ta zakon, če niso s tem zakonom izrecno obdržani v veljavi. Da gre v tem primeru za delovno razmerje, ki spada pod odredbe §§ 206 in sl. o. z. o tem ni spora. Za to razmerje merodajni so torej zgolj predpisi drugega dela prvega poglavja o. z., torej zlasti tudi § 219 o. z. V § 219 o. z. ni določbe, da ima delodajalec pravico odbiti delojemalcu to, kar delojemalcu prejme na temelju javno pravnega zavarovanja. Za tožitelja, ki je bil v delovnem razmerju podpadajočim pod odredbe o. z. je zgolj merodajna določba §-a 219 o. z. ne pa določba § 1154 b odz., v besedilu, ki ji je bil dan s čl. 109 finančnega zakona za leto 1922-23. Zato je bilo ugodeno reviziji in upostavljena sodba prve stopnje.

Izrek o stroških se opira na §§ 143, 152 cpp.

Stol sedmorice, oddelek B.
V Zagrebu, dne 30. januarja 1935.

**Pristopajte k
Cankarjevi družbi!**</

Akcije Delavske zbornice

Na pobudo Strokovne komisije za Slovenijo in URSSJ v Beogradu je centralno tajništvo Delavskih zbornic predložilo Ministrstvu za šume in rudnike sledeči dve predstavi:

»V naših rudnikih so nesreče takorekoč na dnevnem redu. Poskušali smo zbrati podatke o teh nesrečah v letih 1925—1933, Žalibog, Bratovske skladnice to skrivajo, in tako smo mogli dobiti popolni pregled le samo od Bratovske skladnice v Ljubljani, ki nam je šla v tem pogledu na roko. Po teh podatkih je bilo v preteklih 8 letih na teritoriju ljubljanske Bratovske skladnice 131 smrtnih nesreč, 1885 težkih poškodb in 16 tisoč 942 lažjih poškodb.

Za zdravljenje in vzdrževanje teh ponesrečenih pa je bilo izdano okrog 20 milijonov dinarjev.

Položaj pa mora biti v drugih krajih, kjer so razmere manje urejene, še mnogo slabši. Lahko brez pretiravanja govorimo, da je bilo po vsej državi rudniških nesreč s 600 do 800 smrtnih, 4000 s težkimi poškodbami in morda nad 50.000 lažjih poškodb. Stroški za zdravljenje in vzdrževanje pa bodo gotovo nad 100 milijonov.

Da ne govorimo še o strašni moralni škodi, ki jo vsled tega trpi država in njena avtoriteta, je že ta škoda res pomisleka vredna in glasno kriči, da se temu zlo odpore.

Ginani vsled zahtev širokih množic rudarskega delavstva, si štejemo v čast, gospod minister, da Vas zaprosimo sledeče:

1. Izdela naj se uradna statistika o številu žrtev dela po rudnikih, ki so se zgodile po vojski, eventualno po vzorcu, ki ga prilagamo. (Priložen je bil vzorec — vprašalna pola.)

2. Skliče naj se uradna anketa zastopnikov delodajalcev, delavcev, strokovnih tehnikov in rudarske oblasti, ki naj poišče vzroke teh nesreč in izdela ter predloži mere za izboljšanje.

Prepričani smo, da brez takšnega resnega razgovora in sklepanj ni mogoče uzakoniti dobrega rudarskega zakona. Kajti po našem mišljenju, to je po mišljenju delavstva, ni mogoče izdati učinkovitih predpisov, ki bi odgovarjali novi rudarski tehniki in preprečili nesreče. Tudi odgovarjajočih predpisov nadzornemu osebju in rudarjem samim, ki delajo pod zemljo, se kar tako brez razgovorov ne more izdati.

Sprejmite, gospod minister, izraz našega odličnega spoštovanja.

Druge predstavka se glasi:

»Gospod predsednik! Vse delavske strokovne ustanove in delavske organizacije v naši državi že več let neprestano zahtevajo, da se začnejo resna in velika javna dela. S tem vprašanjem se je zelo obsežno bavila anketa delavskih ustanov in delavskih strokovnih organizacij, ki se je vršila v januarju mesecu v Beogradu in pri tej priliki predsedstvo ankete osebno interveniralo pri gg. ministru financ in socialne politike. Štejemo si v dolžnost, da se vam zahvalimo na odločitvi, da se ustvarijo sredstva z eno milijardo dinarjev, s katerimi se bodo vršila javna dela dve leti. Prosimo, da upoštevate tri glavne zahteve, ki jih stavi delavstvo:

1. Da se pri javnih delih brezpogojno upošteva delovni čas;

2. da se določi minimalna denarna mezda kakor tudi prehrana in stanovanje delavca pod pogoji, da stroški stanovanja in prehrane smejo požreti le samo majhen odstotek minimalne delavske mezde;

3. da bodo delavci zaščiteni zoper bolezni in nezgode pri delu, to je, na normalen način zavarovani.

Dovoljujemo si dodati, da bo prava pomoč brezposelnim izdatno večja, če se bodo javna dela oddajala tako, da bi jih dobivale delavske zadrage in delavska združenja brez akordantov in mnogoštevilnih posredovalcev in če se bodo potom samouprav omogočila tudi mala dela, ki bodo poživela obrtnika, posebno pa stavbinsko stroko.

ZLET „SVOBODA“

V juliju mesecu letos, v nedeljo, dne 7. julija priredi »Svoboda« zlet vseh »Svobod« v Celje.

Priprave se že vrše. Na tem zletu se bomo vsi Svobodaši in Svobodašice sestali, si stisnili roke, se spoznali in naši pevski zbori bodo nam zapeli delavske pesmi skupaj kot 500 pevcev števša množica. Delavske godbe bodo igrale, pozdravni govori nam bodo povedali, da smo to MI.

Godilo se bo to na Glaziji pri Celju, in zvočniki bodo razvrščeni, da bo vsak iz desetisočih Svobodašev in Svobodašic slišal vse.

Zato delajte na to, da se udeležite vsi strokovno organizirani sodruzi in sodružice tega zleta »Svoboda«, da bomo skupaj ENO!

Vse podrobnosti izveste v podružnicah »Svobode« in pri svojih strokovnih organizacijah! Družnost! Izletni odbor »Svobode«.

Ivan Vuk:

Brzovlak

(Recitacija)

Čuj...
Signal je dan! —
Strojevodja!
Odpri ventil,
da v prsih jeklenih,
ognjenih
zabuči
pare silni dih...
A vi
sodruzi iz postaj!
Kvišku rdeči semalor,
da zdrvi brez ovir
velikan
— železni orjak —
preko polja in gozdov,
skozi mesta in vasi,
skozi mrak,
s krikom vse glušečim:
Naš vstaja dan!
Na plan! Na plan!

Čuj...

Jekleni krik odmeva
skozi gluho noč...
a noč
drhti in trepeče
pod grmenjem železnih,
jeklenih
vse razbesnelih
koles.

Hej...

kdor čuti moč
v mišicah svojih zjeklenelih,
od dela, znojenja
prekaljenih,
naj sledi krik vstajanja!
Signal je dan,
na plan! Na plan!...

Ina Stokanova:

Pesem ceste

(Recitacija)

Samo trda sem cesta,
Moje srce so vkovali v asfalt —
in vendar živi —
globoko, globoko pod asfaltom utriplje,
jaz čutim, in vidim in pojem.

V korakih ljudi, v ritmu koles
in avtomobilskih motorjev — je moja pesem.
Vsakdo me čuje. Me kdo razume? Ne vem!
Z vsakomur pojem,
z otroci, ki se kriče po meni pode,
z delavci, ki na delo hité,
z ženami, ki se z gresnimi mislimi sprehajajo,
s povesnično jokam, ki sredi noči,
samotna pod kandelabrom stoji
in čaka zaman.

Nešteto stopinj trka na moje
v asfalt vkovano srce vsak dan.
Nešteto motorjev brni.
Nešteto usod hiti preko mojih kamnitih prs.
Jaz pojem z njimi —
in moja pesem doni kot heterski smeh
ali pa joka v tožnih akordih.

Toda nočoj ne morem zapeti.
Ze ves dan trka na moje srce majhen, ne-
dolžen otrok.
že ves dan njegove nožice drobne po mojih
mrzlih prsih.
V rokah vel šopek drži, njegove velke,
otroške oči
nemo prosijo, zaman prosijo.
Tudi srca ljudi so vkovana v asfalt.

Oh, da bi mogla zapeti z otrokom,
da bi mogla dojeti najtišje, najlepše akorde
srca.

Toda moje srce je vkovano v asfalt.
Molčim.

Tiho z otrokom trpim.

Neposredni davki in delavstvo

Banovinski bednostni fond.

I. Analiza dohodkov.

V banovinski bednostni fond Dravske banovine plačujejo vsi delavci in nameščenci, ki so podvrženi socialnemu zavarovanju 0,50% kosmatega zaslužka, službo-davci teh delavcev pa 1% kosmatega zaslužka. Delavci so prispevka oproščeni, če plačujejo 104 Din letnega uslužbenkega davka.

V Dravski banovini pridejo pod ta davek:

a) Zavarovanci OUZD in njih poslovodci (po stanju 3. maja 1934).

10. r. 7037 Letni zaslužek	70 milj. Din
11. r. 4489 Letni zaslužek	53 milj. Din
12. r. 7028 Letni zaslužek	110 milj. Din
18554	233 milj. Din

b) Zavarovanci Trgovskega bolniškega podpornega društva in njih poslovodci.

10. r. 559 Letni zaslužek	6 milj. Din
11. r. 434 Letni zaslužek	5 milj. Din
12. r. 3404 Letni zaslužek	65 milj. Din
4397	76 milj. Din

c) Glavne bratovske skladnice in njih poslovodci

I. 509
II. 6036

6545 — zaslužek 80 milj. Din (aprosim.).

To bi dalo naslednji kalkuliran donos bednostnega fonda:

Skupina a) 4.16

Skupina b) 1.14

Skupina c) 1.20

6.50

Trboveljski rudniki so plačali v 11 mesecih za bednostni fond Din 679.346,30, v celem letu 1934 cca. 750.000 Din.

2. Budžet bednostnega fonda za l. 1934-35. Dohodki: 5,05 milj. Din.

Izdatki:

Za mezde in živila pri izvrševanju javnih del	2,55 milj. Din
Za elementarne nezgode	0,50 milj. Din
Za prehrano onemoglih in brezposelnih	0,90 milj. Din
Podpore javnim kuhinjam in humanitar. ustanovam	0,45 milj. Din
Višje kvalificirani brezposelni	0,65 milj. Din
	5,05 milj. Din

Podatki: Pozičije razen zadnje znašajo 4,4 milj. Od tega se je razdelilo 3,22 milj. na poedine sreze takole (v tisočih):

Brežice 98,7, Celje srez 146,6, Celje mesto 36,8, Črnomelj 47,6, Dolnja Lendava 60, Gornji grad 68,5, Kamnik 78,7, Konjice 68,1, Kočevje 125,1, Krško 53,2, Laško 133,4, Litija 269,4, Ljubljana srez 218,5, Ljubljana mesto 108, Ljutomer 275, Logatec 91,1, Maribor desni breg 97,9, Maribor levi breg 137,3, Maribor mesto 108,5, Metlika 56, Murska Sobota 81,5, Novo mesto 171, Prevalje 68,9, Ptuj srez 117,1, Ptuj mesto 17,5, Radovljica 99,2, Slovenji gradec 66,9, Šmarje pri Jelšah 92,3, Skofja Loka 91,6.

Po razpredelnici je 3,2 v sreze, v katerih je delavstvo Trboveljske premogokopne družbe (Laško-Litija) 402.000 Din.

Verjetno je, da se je razdelilo 1,2 milj. Din, za katerega nimamo razpredelnice, vendarle v večji meri v industrijske kraje. — vendar tozadevnih podatkov nimamo.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Občni zbor podružnice SMRJ Ljubljana, ki je bil v nedeljo, dne 24. februarja 1935, je lepo uspel. Izvoljen je bil sledeči odbor:

Predsednik: Gorišek Franjo;
podpredsednik: Špehar Franjo;
prvi tajnik: Arnšek Lado;
drugi tajnik: Škapin Rajko;
blagajnik: Ropret Ivan;
namestnik: Švigelj Josip;
odbornik: Cvetko Tomaž.

Člani kontrole: Pogačar Jakob, Platiša Alojzij, Mazi Ivan.

Mezno gibanje v Štorah

Kakor smo že poročali v »Delavski Politiki«, je podjetje z 31. januarjem odpovedalo kolektivno pogodbo. Takoj od začetka nišmo verjeli, da je bila to želja samega podjetja, ker še ima dobro konjunkturo in svoj obrat še vedno razširja. Poleg tega so bile pač v ozadju druge sile, ki so na to delovale, da se delavstvo spravi ob tisto, kar ima in da se razbije kompaktna organizacija v celem celjskem okrožju. Te druge sile so se enkrat motile in upajmo, da jim bo to dobra šola, če bi si morda še kadar želeli zopet napraviti »Angriff« na SMRJ.

Po odpovedi kolektivne pogodbe je delavstvo takoj zavzelo svoje stališče. Napravilo je predlog nove kolektivne pogodbe in zahtevalo povišanje svojih borbih plač (podjetje je pa hotelo znižanje). Podjetje je stalo na stališču, da pod nobenim pogojem ne sklene kolektivne pogodbe. Pogajanja so se vlekla 2 meseca, toda vse brez uspeha in je moralo delavstvo stopiti dne 21. febr. t. l. v stavko. V soboto, dne 23. febr. so se vršila zopet pogajanja na sreskem načelstvu v Celju, na katerih je podjetje v principu pristalo, da se pogaja z SMRJ in da bo v roku enega tedna, to je do 2. marca predložilo svoj protipredlog za kolektivno pogodbo. Na podlagi te izjave je delavstvo zopet stopilo v delo 25. febr. Med tem časom pa je podjetje izdalo letake te vsebine:

Delavstvu Šamotne tovarne v Štorah!

Delavstvo je bilo preko Organizacije Metalnih Radnika v Ljubljani napačno speljano v štrak.

Lastništvo Šamotne tovarne odklanja vsako zvezo s Savezom Metalnih radnika, ker nima slednji s šamotno industrijo ničesar skupnega. Delavec metalske industrije se ne more primerjati z delavcem opekarne, ker je to popolnoma druga vrsta poklica.

Da prepričimo nespornost, ki bi nastala pod vplivom vodstva stavke, sporočamo s tem vsemu delavstvu, da ostanejo dalje dosedanje mezde za vse tiste, ki ostanejo pri nas v delu, kakor ostanejo tudi zagotovlje-

ne vse dosedanje zakonite pravice našega delavstva.

Delavci! Ne spustite se z zavezanimi očmi v smel maneuver vodstva stavke. Bolje je, da ostane vsak od vas pri delu, kot dostojen delavec, posebno v teh hudih časih, ter si tako s poštenim delom zasluži svoj vsakdanji kruh. Kdor se pa priključi stavki, se smatra za odpuščenega.

Šamotna tovarna Štor.

Podjetje in dotične tajne sile so mislile, da bodo potem tega »panfleta« zrušile delavsko disciplino. Pogajanja, ki so se vršila 2. marca, niso rodila nikakega uspeha. Podjetje se s SMRJ ni hotelo pogajati, temveč je predložilo svojo pogodbo, katero naj zaupniki brez debate podpišejo. Pogodba, katero je podjetje predložilo, ni podobna pogodbi, temveč je nekak zakon o zaščiti podjetja. Delavstvo je imelo ob 5. uri popoldne svoje zborovanje, na katerem je z velikim ogorčenjem sprejelo poročilo, nato pa je zopet soglasno sklenilo stopiti v drugo stavko. Stavkati je začelo ob 6. uri zvečer. Zastopniki delavstva so bili potem 4. marca t. l. telefonično pozvani na pogajanja, ki so se vršila 4. marca ob 5. uri popoldan v podjetju. Na teh pogajanjih je podjetje videlo, da stavke ne bo poprej konec, dokler ne bo pogodba podpisana, kakor je predložilo delavstvo, to je z povišanjem plač, in da se zagotovi, da radi stavke ne bo odpuščen ali preganjan niti eden od stavkujočih. Po daljši debati je podjetje pristalo na to, da se ženskam povišajo mezde za 30 par na uro, moškim pa za 40 par na uro. Tekst pogodbe se sprejme, kakor ga je predložilo delavstvo in trije poprej reducirani delavci so zopet sprejeti nazaj v službo, in da ne bo radi stavke nobenega odpustilo ali preganjalo. Zastopniki delavstva so to na zborovanju poročali. Delavstvo je sprejelo to na znanje ter je šlo na delo.

Boj, ki ga je vodilo delavstvo v tem podjetju, je en razredni primer zrelosti proletariata v pojmovanju razredne borbe na ekonomskem področju za izboljšanje življenjskih pogojev! Vzornost tega boja se je pokazala v razredni disciplini, solidarnosti in razredni bojni odločnosti in to naj bode kazalo vsem kovinarjem Slovenije, odnosno razredno organiziranemu proletariatu in našem strokovnem gibanju. Obratne zaupnike pa pozivamo, da o tem gibanju uvedejo diskusijo v vrstah delavstva.

Občinstvu v Štorah se zahvaljujemo za moralno podporo in simpatijo, ki jo je izkazalo stavkujočemu delavstvu.

SMRJ.

SPLOŠNA DELSTROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Moste.

Dne 17. februarja se je vršil pri nas redni letni občni zbor podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije. Občni zbor je bil še dokaj dobro obiskani ter je upati, da se delavci Kemične tovarne v Mostah sedaj zavedajo, da človeku neorganiziranemu ni dobro biti, posebno današnji čas je zelo opasen za onega, ki se ne zaveda, da je le v združeni moči mogoče braniti vse že tako majhne delavske pravice. Občni zbor je vodil vsled odsotnega predsednika Mekleta, podpredsednik s. Jančič. Poročilo odbora je bilo stvarno podano, tako da so z delom, ki so ga vršili kljub temu, da ni manjkalo sovražnih sil proti naši organizaciji, ti marljivi in vztrajni sodruzi, v resnici ponosni. Po izčrpnem poročilu odbora je sledilo poročilo centralnega tajnika s. Jakomina, ki je v svojem obširnem referatu prikazal sliko ter delovanje naših podružnic po vsej Dravski banovini in tudi izven nje. Iz poročila smo posneli, da je tudi po drugih podružnicah boj za ohranitev delavskih pravic težak, ter da je potrebna železna volja naših sodrugov, da vse te razne napade raznih podjetnikov na delavske pravice branijo. Tudi pri nas se morajo naše vrste organiziranih pionirjev izpopolniti. Potreba je mladih svežih moči, ki bodo to naše delo nadaljevale v še večji odpornosti kakor je odurna sila naša.

Dragi sodruzi in sodružice! Živimo v težkih časih. Nič ne vemo, kedaj bo napočil dan, ko bomo tudi mi se pridružili obupani armadi brezposelnih. Naše delavstvo je že okusilo ter bilo pahnjeno v najhujši zimi na cesto ali ta doba je bila kratka ter nismo se okusili vsega gorja, kakor ga okušajo oni brezposelni, ki že leta in leta gledajo v obraz te strašne bede. Zato naj velja za nas klic: Gorje vsakemu, ki ostaja sam ter ne išče svojih prijateljev, da v združeni moči nadaljujejo težko življenjsko pot. Zato vabimo ponosno vse in vsakega v Kemični tovarni zaposlenega delavca in delavko: pridite v naše vrste organiziranih sodrugov, da skupno korakamo nasproti vsem sovražnim silam ter jih v združeni moči in prijateljskem objemu premagamo. Naša pot je prava in pravična, naša borba je sveta, ki mora končati z zmago na naši strani. Zakaj zahteva naša je samo ta, da ohranimo delavskemu razredu čast človeka ter iste pravice, ki jih imajo naši sovražniki sami. V tem znamenju gremo na delo v tekočem letu z željo, da se vsi kemični delavci snidemo skupaj kot ena sama velika in vzorna družina, ki dela in ustvarja po načelu vsi za enega in eden za vse. S tem apelom pošiljamo vsemu delavstvu svoj Delavski pozdrav ter kličemo »združite se!«

Moste.

Podružnični odbor Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Mostah je bil na občnem zboru izvoljen sledeči: Jančič Franc, delavec, Zvezna ul. 8, predsednik; Mekle Mihael, ključavničar, Sp. Košelj, podpredsednik; Mrak Karol, mizar, Sneberje, tajnik; Koman Ivan, tesar, blagajnik. Odbor: Grilanc Just, Zdolšek Ivan, Sejan Rudolf, Špenko Evgen, Zajc Alojz. Nadzorstvo: Jerič Alojz, Gračar Karol, Velepcc Ivan.

Litija.

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica v Litiji, ima v soboto dne 16. marca ob pol 7. uri zvečer svoj redni letni občni zbor v gostilni g. Lindnerja, s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo starega odbora; 2. volitev novega odbora; 3. poročilo centralnega tajnika s. Jakomina iz Ljubljane; 4. razno. Sodruzi, sodružice! Dolžnost Vaša je, da se občnega zbora udeležite polnoštevilno, ker tako pokažete, da se zanimate in zavedate za delo in procvit naše podružnice. Na občnem zboru se bodo vpi-sovali tudi novi člani.

Plavim nikakor ne gre v račun, da so pri volitvah obratnih zastupnikov tako strahovitno pogoreli. Zato so sedaj po volitvah, t. j. tekom enega meseca, njih generali že dvakrat pridrveli v Litijo, da bi njihovim backom dopovedali, da je marksizem mrtev. Zato so za nedeljo 3. t. m. sklicali kar javen shod po maši v dvorani na stavbah. Za ta shod so naredili veliko agitacijo s plakati in osebnimi vabilii, iz katerih je razvideti, da prideta dva glavna generala g. Juvan in g. Bučar. Shod, ki je bil sklican za pol 11. uro.

Za Jožete in Jožice

najprimernejše darilo za god kupite pri cvetličarni **ADOLF VATOVEC, Ljubljana, Ambrožev trg št. 2, Tyrševa cesta št. 9 in Peglezen, Poljanska cesta 2**

Delavci!

Najcenejše se oblečete, ako kupite naše moške in deške obleke in perilo domačega izdelka tovarne

»TRIGLAV«

JOSIP OLUP, Ljubljana, Stari trg 2, Pod Trančo 1 in Kolodvorska 8.

V zalogi ima vedno hlačevine, klobuke, čepice, tkanine, šifone, irence itd. Obleke in perilo se izgotavlja tudi po meri po najnižjih cenah in po najnovejši fazoni. Moje geslo je: Dobro blago, najboljša izdelava, nizke cene!

se ni mogel vršiti in so morali čakati do četrta na 12, da so posamezniki capljali v dvorano in se jih je potem z generalnim štabom nabralo okoli 25 oseb, seveda je bilo med temi polovico marksistov.

Poročal je g. Bučar iz Ljubljane, dočim g. Juvana ni bilo. Po svoji stari navadi je največ udrihal po marksistih (mu morajo biti že najbolj nevarni), da oni hočejo uvesti minimalne plače za celo državo enako, kar je po njegovem mnenju nepravilno. Dotaknil se je tudi vprašanja kolektivnih pogodb in je naglašal, da je treba delati povsod na to, da se one uveljavijo. Najbrže jih boli to, ker mi to že v praksi izvajamo in so že pogajanja v teku, sedaj pa bi se oni radi pristavili svoj piskrček. Pred lanskim letom pa, ko so imeli okrog 300 organiziranih, pa se niso zato brigali. Dotaknil se je tudi vprašanja, ki nikakor ne spada pred javnost in mu mi iz pietete tudi ne moremo na njega odgovarjati. Tako se je potem shod zaključil, brez da bi vprašali, če želi kdo besede, v upanju, da bo drugič bolje obiskani.

Mi Vam pa povemo: imeli ste prilike in časa dovolj, da bi pomagali litejskemu delavstvu in tega niste storili, zato ga pustite sedaj na miru in ga ne begajte, ker on si išče rešitve samo brez Vas.

ZIVILCI

»Borba za odpravo nočnega počitka v pekarnah«

Organizirani živilski delavci so s svojim Savezom živežarskih radnika vodili neprestano že cela leta energično borbo, da se odpravi nočno delo v pekarnah in da banke uprave izdajo tem zahtevam odgovarjajočo naredbo.

Povsod v ostalih banovinah je obiat pokazala, da je za zdravje, higijeno in socialno zaščito državljanov Jugoslavije, ki si morajo služiti svoj kruh z delom svojih rok in ki so dnevno z neposrednimi davki najbolj obremenjeni. Odpravljen je nočno delo v pekarnah v Drinski banovini od 16. februarja 1935, v Vrbaški banovini istotako od 16. februarja 1935. Prepovedano je nočno delo v pekarnah že tudi v Primorski, Savski in Moravski banovini.

Iz teh bankih naredbah naj citiramo samo ta odstavek:

»Da bi se v smislu točke 3 § 12 Zakona o zaščiti delavcev zagotovil delavcem 36 urni nepretrgani nedeljski počitek, je prepovedano vsako delo v pekarnah neglede, ali se zaposluje pomožno osebje ali pa da mojstri delajo sami, to je od 22. ure v soboto pa do 3. ure zjutraj v ponedeljek. Ker pa se s tem pomožnim osebju še ne zagotavlja 36 urni nepretrgani nedeljski počitek, mora tisto pomožno osebje, ki bo delalo v sobotah do 22. ure, začelo z delom še le ob 10. uri zjutraj v ponedeljek.«

Nočni počitek pa je določen od 15. ure do 3. ure, kjer je ena izmena in od 23. do 3. ure kjer sta dve izmeni.

Uspeh teh naredb je v borbeni odločnosti pekovskih pomočnikov v organizaciji »Saveza živežarskih radnika Jugoslavije«. Povsod: v Zagrebu, v Sarajevu, v Banjaluki itd., povsod so organizirani pekovski pomočniki odločno zahtevali, da se prepove nočno delo in določi nedeljski počitek.

Tudi v Sloveniji so živilci s svojo organizacijo, ki je del centrale v Zagrebu napovedali doseglji, ne sicer v celoti, ali vendar uspeh.

Ze izdana naredba, sicer trajajoča nekako 24 ur, ki je določala nočni počitek, a je bila na pritisk mojstrov sistirana, je zopet uveljavljena. Ne sicer kakor bi morala, ali nočni počitek je kolikor toliko postal meso. Sedaj je na pekovskem delavstvu, da bodo izvajali to naredbo in ta počitek.

Banska uprava je namreč sistirano naredbo zopet uveljavila, ter se čl. 4. te pravice glasi:

V čl. 17 naredb (Službeni list od 28. XI. 1934, naredba 732) se prva dva odstavka izpremenita in se glasita:

»Pekarne smejo obratovati celoletno od 3. do 15. ure, če se dela z dvema izmenoma, od 3. do 20. ure.

Pripravljalna dela, kakor: kurjenje peči, pristavljanja kvasa in mešanje testa, smejo pričeti ob 24. uri in se sme v ta namen zaposliti potrebno osebje.«

S tem je živilsko-pekovsko delavstvo tudi v dravski banovini dobilo nočni počitek.

Vendar — če bo to delavstvo pričevalo tudi v svoji organizaciji, pa se lahko zgodi, da se ta počitek, vključ naredbi, ne bo uvaževal.

Torej, pekovsko delavstvo, na vas je sedaj vse to leželo! Zato bodite, kakor eden, organizirani v svoji strokovni organizaciji, Savezu živilskih delavcev.

V slogi je moč!

Zato kupujte obleke in perilo vseh vrst domačega izdelka po konkur. cenah pri znani trvdki

J. OLUP, Ljubljana - Stari trg šte. 2

Zavrtanik čokolada

Zastopstvo in zaloga

MAKS JERAS,

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 34

Delavska zbornica v Ljubljani je protestirala že ponovno in 1. marca 1935 je pozivala vse strokovne živilske in druge organizacije, da nastopijo energično za izvedbo uredbe o odpiranju in zapiranju obratov.

Ta dopis priobčujemo v celoti:

Z odlokom z dne 23. marca 1934, VIII. No. 891/1, je poslala Kraljevska banska uprava Delavski zbornici v izjavo osnutek naredb o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov. K temu osnutku, ki Vam je bil svojčas v prepisu poslan, smo podali priloženo izjavo dne 3. maja 1934, pod št. 917/34-14.

Kraljevska banska uprava je dne 29. novembra 1934 izdala uredbo, ki je tudi priložena. Uredbo je pa banska uprava sistirala že 12. decembra 1934. Delavska zbornica se je takoj informirala, zakaj se je to zgodilo. Dobila je odgovor, da zato, ker je ministristvo za trgovino in industrijo grajalo formalni postopek banke uprave pri izdaji uredbe in naročilo, da se ponovno zasliši zainteresirane faktorje.

Dne 25. februarja 1935 je banska uprava poslala Delavski zbornici v izjavo sistirano uredbo z dne 29. novembra 1934 z dodatnim predlogom, ki je tudi priložen. Iz dodatnega predloga je jasno razvidno, da je bila prvotna uredba sistirana baš radi delovnega časa v pekarnah, ker hoče nova uredba prevzeti staro delavsko zahtevo po odpravi nočnega dela in uvedbo popolnega nedeljskega počitka. Strokovnim organizacijam priporočamo, da tudi s svojimi akcijami pri banki upravi podpro Delavsko zbornico, ki je že ponovno predložila banki upravi zahteve za pravično ureditev delovnega časa v pekovskih obratovnicah. Tudi kar se drugih trgovskih in obrtnih obratovnic ter denarnih zavodov tiče, vidimo iz osnutka naredb, da se predložijo Delavske zbornice ne upoštevajo. Strokovne organizacije naj zato tudi s svoje strani s posebnimi dopisi na bansko upravo zahtevajo, da se upošteva mišljenje Delavske zbornice.

Tako, sedaj je beseda Vaša, živilci in drugi, da jo izrečete. Zahtevajte na svojih shodih in pošiljate deputacije na bansko upravo.

Kongres živilskih delavcev v Slavovskem Brodu

Dne 17. februarja 1935 je bil v socialističnem Delavskem domu v Slavovskem Brodu kongres živežarskih delavcev. Kongres je bil na svoji višini. Vsa vprašanja so se razpravljala z vso resnobo in s polnim umevanjem za edinstvo živilskega pokreta. Dan, 17. februar 1935 je za živilsko gibanje zapisan kot nov korak in krepek dvig v zgodovini delavskega gibanja.

Kongres je konstatiral z bridkostjo dejstvo, da je cepitev delavskega gibanja prinesla baš delavskemu razredu sleherne stroje izgubo mnogih pridobitev, buržoaziji pa pomagala k njeni konsolidaciji, da je lahko sedaj v dobi gospodarske krize vsjo njeno pezo prevaila na rame delavstva.

Ze knecierenca 24. januarja 1932, pod vodstvom živilske strokovne Internacionalne, je položila temelje k ujedinenju in ustvaritvi enotnega, edinega Saveza živilskih delavcev. S tem so se štirje pokrajinski savezi živilskih delavcev zblizali, si ustvarili kartel, a posamezni pokrajinski savezi so se razdelili in si začrtali svoj teritorialni delokrog.

Posledice tega združenja so se takoj pokazale. V lastnih vrstah se je povečala aktivnost, borbenost, pristopali so novi člani. Akcije so vodile skupno, posebno za nedeljski in nočni počitek. Reguliral se je delovni čas. In ne brez uspeha. Kapitalisti so čutili, da je vzrasla v Savezu živilcev moč in kulturne zahteve pekovskega delavstva — prepoved nočnega dela in nedeljski počitek je priborjen v večini banovin.

To triletno delo je odprlo vrata v razredno delavsko skupnost vsem poštenim in zavednim delavcem. In 17. februarja 1935 je Kartel Saveza živilskih delavcev Jugoslavije končal svoje delo na konferenci v socialističnem Delavskem domu v Brodu na Savi. Tu je Kartel položil svoje račune in kongres

je sprejel sklepe soglasno in z navdušenjem, s katerimi je pozdravil in utrdil UJEDINJENE DELAVSKE GIBANJA ŽIVILSKE STROKE V SESTAVU UJEDINJENEGA RADNIČKEGA SINDIKALNEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE IN INTERNACIONALNE UNIJE ŽIVILSKIH DELAVCEV.

Nova uprava Ujedinenega Saveza živilskih delavcev Jugoslavije je prevzela na sebe velike dolžnosti in veliko odgovornost. Da bo mogoče vse izvršiti, je odvisno od vsakega posameznega člana in od vsake podružnice.

Zato sodruzi in sodružice, živilski delavci in delavke! Skupaj vsi, ki trpite. S ponosom in resno se ozrite v oči vsem nasprotnikom edinstva delavskega razreda in recite jim, da vas v vašem Ujedinenem savezu ne bo in ne more nikdo več razdvojiti.

Svoj ujedineni savez branite, ga širite in visoko dvigajte savezni prapor s pozivom: Vsem živilskim delavcem in delavkam je mesto samo v Ujedinenem Savezu živilskih Radnika Jugoslavije.

ZATO VSI NA DELO, DA SE ČIMBOLJ OKREPI NAŠ SAVEZ, KER MOČ IN SILA NAŠA JE V MOČI IN SILI NAŠEGA SAVEZA!

NAJ ŽIVI NAŠ UJEDINJENI IN EDINI SAVEZ ŽIVEŽARSKIH RADNIKA JUGOSLAVIJE!

NAJ ŽIVI NAŠA INTERNACIONALNA UNIJA ŽIVILSKIH DELAVCEV!

NAJ ŽIVI NAŠA DRŽAVNA SINDIKALNA CENTRALA U. R. S. S. J.

V Zagrebu 20. februarja 1935.

SREDIŠNJA UPRAVA S. Ž. R. J.

NATAKARJI

Stávka natakarijev v Beogradu

Originalen način boja

Nedavno se je vršilo v Beogradu zborovanje podružnice svobodne strokovne organizacije kavarniških in gostilniških nameščencev (ne geniske zveze), na katerem so obširno govorili o položaju teh nameščencev. V Beogradu samem je okoli 800 nameščencev brez dela, zato so tudi službeni pogojji jako slabi. Večinoma zahtevajo podjetniki ob nastopu dela od nameščencev kavicijo od 5000 do 20.000 Din in se je že tudi dogodilo, da je podjetnik kavicijo poneveril.

Zavednost nameščencev v Beogradu je pa večja kakor marsikje.

Lastnik velikega restavranca »Ruski car« je uvedel novo plačevalno metodo mezd, pri kateri so nameščenci, ki prejemalejo napitnino sigurno oškodovani. Zahtevali so, da novo metodo prekličijo, pa tega ni hotel, so natakariji zastavkali.

Iz te stavke je nastala velika solidarnostna manifestacija stavkajočih in nezaposlenih. Ze prihodnji dan, ko so odprli restavracijo, so v njej zasedli vse prostore stavkajoči in brezposelni natakariji ter pili ves dan sodavodo. Ko so prihajali v popoldanskih urah stalni gostje, so bile njih mize zasedene in sploh ni bilo nobenih prostorov. Kavarnar je poklical policijo, da bi pregnala stavkajoče iz prostorov. Toda policija je odklonila intervencijo, češ, da mirno sedeči »gostje« ne dajejo povoda za postopek.

Kultura

»Svoboda« št. 3, marčeva je zopet med delavstvom. Izborne članke prinaša pregled gibanja Svobodašev je pa bogat. Zato jo čitajte, a kdor je še nima, naj si naroči. Letno stane 40 Din, posamezna št. pa 4 Din.

»Snaga«, socialistični časopis iz Sarajeva, je izšla št. 2. februarjska. Prinaša članke dr. Z. Topalovića, Sretena Jakšića, Oto Bauera in druge. Tudi kulturni pregled je bogat.

Književni Horizonti, zagrebška književna revija, št. 3. je izšla z bogato in vsestransko vsebino.

Cerkvene pogrebne določbe in pristojbine. Naroča se pri »Indeksu« v Ljubljani, Nebotičnik II-201. Zbrane in sestavljene so po avtentičnih virih.

DELA MO,

da Vas dobro in pošteno oblečemo.

Naše cene so (v dinarjih):

Obleke za delavnik . . . 120—160

Volnene obleke . . . 170—390

Fantovske obleke . . . 110—290

Hlače . . . 75—160

Otroške obleke . . . 60—130

Športne kape . . . 10—18

Nepremočljivi hubertusi 320, 260, 160

TIVAR OBLEKE